

Informatienota

Datum raadsvergadering	: 28 oktober 2025
Registratienummer	: GZDGWB 2210785
Informatienummer	: IN114
Portefeuillehouder	: Joke van Vrouwerff
Bijlage(n)	: Naar een duurzame en economisch gezonde bedrijfsvoering voor vee- en akkerbouwbedrijven in de gemeente West Betuwe (document nummer 2210793).
Onderwerp	: Toekomstbestendige kringlooplandbouw, veeteelt en akkerbouw

Onderwerp

Toekomstbestendige kringlooplandbouw, veeteelt en akkerbouw

Kennisnemen van

1. Kennis te nemen van het rapport “Naar een duurzame en economisch gezonde bedrijfsvoering voor vee- en akkerbouwbedrijven in de gemeente West Betuwe”. Daarin zijn de huidige situatie, uitdagingen en transitieopgaven van de veehouderij- en akkerbouwsector geanalyseerd.

Inleiding

West Betuwe is met zijn vele fruittelers dé fruitgemeente van Nederland. Ook hebben we diverse andere agrariërs in onze gemeente. Gezien de toenemende druk op het landelijk gebied (stikstofproblematiek, waterbeschikbaarheid, gewasbescherming, toekomstbestendige landbouw, etc.) is met het coalitieakkoord In Beweging 2022 – 2026 een wethouder Platteland aangesteld. De belangrijkste taak van deze wethouder is het behartigen van de belangen van de beheerders van het platteland. En daarmee ook in te kunnen spelen op het toenmalige Nationaal Programma Landelijk Gebied (welke eind 2024 is beëindigd door het Kabinet Schoof). Om een beter zicht te krijgen op de belangen van en de ontwikkelingen in de veehouderij- en akkerbouwsector heeft het college van burgemeester en wethouders onderzoek uit laten voeren. Een soortgelijk onderzoek is ook uitgevoerd voor de fruitteeltsector. Hierover is de gemeenteraad reeds geïnformeerd.

Met de verwerking van de uitkomsten van het door de HAS Hogeschool uitgevoerde onderzoek in het rapport “Naar een duurzame en economisch gezonde bedrijfsvoering voor vee- en akkerbouwbedrijven in de gemeente West Betuwe” heeft het college van burgemeester en wethouders zicht gekregen op de mogelijkheden voor het gemeentelijk handelingsperspectief in relatie tot de rol van het Rijk en de Provincie Gelderland (Kadernota Agrifood). Het rapport voorziet in een aantal (direct) uitvoerbare maatregelen en beleidsaanbevelingen voor de toekomst. Aanbevelingen die nodig zijn om de landbouwsector in West Betuwe toekomstbestendig te maken en versterken hiermee zowel gemeentelijk als provinciaal beleid. Het rapport biedt een inhoudelijke basis voor vervolggesprekken en beleidsvorming in de komende periode.

Kernboodschap

Uit het onderzoek blijkt dat de agrarische sector voor grote veranderingen staat. Naar verwachting stopt circa 50% van agrariërs binnen vijf tot tien jaar, terwijl tegelijk de druk op biodiversiteit, bodemkwaliteit en klimaat toeneemt. Op basis van de onderzoeksuitkomsten is een nadere verkenning nodig van mogelijke beleidsrichtingen en de gewenste rol van de gemeente in de verdere ontwikkeling van de agrarische sector. De agrarische sector in West Betuwe staat onder druk door klimaatverandering, regelgeving en bedrijfsbeëindigingen. Tegelijkertijd is de sector essentieel voor de lokale identiteit en economie. Het rapport biedt richting voor een duurzame toekomst via samenwerking, kennisdeling en het bepalen van de rol van de gemeente. Dit in de context dat de meeste taken en verantwoordelijkheden voor een toekomstbestendige landbouw bij het Rijk en de provincie Gelderland liggen.

Consequenties

Het is aan de nieuwe gemeenteraad om te bepalen of en op welke wijze de aanbevelingen over een andere, actievere invulling van de gemeentelijke rol overgenomen worden. Indien daartoe overgegaan wordt, kan dit de onderstaande consequenties hebben.

Positieve consequenties

- Duurzame economische ontwikkeling: Door innovatie en verbreding van agrarische activiteiten (bv. recreatie, streekproducten), kan de lokale economie zich duurzaam ontwikkelen.
- Verbeterde leefomgeving voor inwoners: Groenblauwe dooradering draagt bij aan een aantrekkelijker landschap, betere lucht- en waterkwaliteit en meer biodiversiteit.
- Toename van ecologische veerkracht: De inzet op biodiversiteit en klimaatadaptatie maakt het gebied weerbaarder tegen extreme weersomstandigheden.
- Betere samenwerking met agrariërs en ketenpartners: Een verbindende rol van de gemeente versterkt onderling vertrouwen en stimuleert gezamenlijke oplossingen.

Negatieve consequenties

- Grote uitstroom door vergrijzing. De komende 5-10 jaar stopt mogelijk 50% van de agrariërs. Zonder opvolging of overnameplan ontstaat leegstand of functieverlies van landbouwgrond.
- Beperkte invloed gemeente zonder regie of budget. Als de gemeente geen actieve rol pakt in grondbeleid of compensatie, loopt zij achter bij realisatie van eigen duurzaamheidsdoelen.

Financiën

Het rapport zelf leidt niet tot directe financiële consequenties. Aan het uitvoeren van de aanbevelingen door een nieuwe gemeenteraad kunnen wél kosten zijn verbonden. Denk hierbij aan:

1. Proceskosten voor het opstellen en begeleiden van de regionale kennisagenda (bijv. inzet van externe begeleiding of ambtelijke capaciteit).

2. Faciliterende maatregelen zoals bijeenkomsten, communicatie of ondersteuning van initiatieven vanuit de sector.
3. Actief gebruik van al beschikbare gemeentelijke instrumenten, zoals:
 - aankoop of herbestemming van grond;
 - compensatie voor natuur- of recreatieve functies op agrarische percelen;
 - inzet op planologische aanpassingen (bestemmingsplan).

Bij elke vervolgstap vindt per onderdeel een aparte financiële afweging en besluitvorming plaats. Eventuele kosten worden dan afzonderlijk voorgelegd aan het college van burgemeester en wethouders of de gemeenteraad.

Communicatie en participatie

De gemeenteraad is met deze raadsinformatienota geïnformeerd over de uitkomsten van het onderzoek en de voorgestelde vervolgstappen.

Publiekscommunicatie vindt plaats via een persbericht, gemeentelijke nieuwsberichten en gerichte informatievoorziening aan betrokken partijen en ketenpartners.

Vervolg

Hoewel de analyse zich richt op nieuw beleid kan het college van burgemeester en wethouders binnen de huidige programmabegroting al een aantal acties voortzetten of oppakken (waarvoor in de lopende coalitieperiode ook al extra ambtelijke capaciteit en eenmalige financiële rijksmiddelen zijn benut). Denk daarbij aan (niet uitputtend):

- Bestuurlijke en ambtelijke belangenbehartiging op Rijks- en Provinciaal beleid, lobby via regio Rivierenland, de P10 en de VNG;
- Het beter of anders benutten van de gemeentelijke instrumenten (Omgevingsvisie, Omgevingsplan) ten behoeve van het faciliteren van kringlooplandbouw en natuurinclusieve teelt.
- Het benutten van Europese en nationale subsidies gericht op landbouw en duurzaamheid (bijv. biodiversiteitssubsidies)
- Het functioneren als netwerkpartner in samenwerkingsverbanden met mede-overheden, belangenorganisaties (LTO) en maatschappelijke organisaties.

Suggestie ter afhandeling

Voor kennisgeving aannemen

Burgemeester en wethouders van de gemeente West Betuwe,
de gemeentesecretaris, de burgemeester,
Philip Bosman Servaas Stoop